

Van : Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Flevoland

Aan : Gemeenteraden in Flevoland

Datum : 7 juli 2022

Betreft : Verslaglegging in kader van bestrijding COVID-19 periode 1 oktober 2021 – 1 mei 2022

Inleiding

Eind september 2021 werden de meeste Covid-19 maatregelen beëindigd. De vooruitzichten waren goed en de intensieve periode van maatregelpakketten die in de zomer van 2021 toch nodig leken, werden afgebouwd. Met het afbouwen van de maatregelen werd ook de ondersteuning vanuit de veiligheidsregio afgebouwd. Op 15 september 2021 was het laatste overleg van het Regionaal Beleidsteam (RBT). Daarnaast werd de crisisorganisatie per 1 oktober 2021 afgeschaald.

In oktober/november 2021 namen de besmettingen weer toe en waren er weer maatregelen nodig. Hierdoor werden opnieuw bestuurlijke overleggen (afstemmingsoverleggen) ingesteld en ook de crisisorganisatie werd weer opgeschaald, geen GRIP structuur, maar wel met een ondersteunende staf. De ondersteunende staf bestond uit vier externe deskundigen variërend van 8 – 36 uur per week per persoon afhankelijk van de situatie in de betreffende periode.

Verslag

Vanwege de lange duur en grote impact van COVID-19 op de samenleving, zijn colleges en gemeenteraden regelmatig geïnformeerd via digitale regionale nieuwsbrieven. Om gemeenteraden een overzicht te geven van de bestrijding van de COVID-19 pandemie, is voorliggend verslag opgesteld. Het betreft de periode 1 oktober 2021 tot 1 mei 2022 en sluit aan op het eerdere verslag van de periode 1 december 2020 tot 1 oktober 2021.

Wettelijke context

Vanaf 1 december 2020 is de Tijdelijke wet maatregelen COVID-19 ingevoerd. Hierin is bepaald dat veel bevoegdheden weer teruggelagd zijn bij de burgemeester. De burgemeester legt verantwoording af aan de gemeenteraad om zoveel mogelijk de democratische verhoudingen te waarborgen. De Tijdelijke wet wordt steeds voor een periode van drie maanden verlengd. Naast de bevoegdheden van de burgemeester worden er in de Tijdelijke wet maatregelen ook diverse maatregelen genomen vanuit het kabinet.

Toelichting crisisstructuur

In alle veiligheidsregio's wordt geacteerd zonder dat er sprake is van een formele GRIP-structuur¹. De burgemeesters behouden op deze wijze de eigen bevoegdheden en worden in de aanpak ondersteund door de GGD en de veiligheidsregio. Om op bestuurlijk niveau regionale afstemming te bewerkstelligen, is er frequent een bestuurlijk afstemmingsoverleg waarin alle burgemeesters van de veiligheidsregio aan deelnemen. Dit overleg staat onder voorzitterschap van de voorzitter veiligheidsregio die in het kader van de Wet Publieke Gezondheid specifieke verantwoordelijkheden en bevoegdheden heeft, daar we te maken hebben met een A-ziekte². De voorzitter veiligheidsregio werkt hierin nauw samen met de Directeur Publieke Gezondheid (DPG). In het afstemmingsoverleg wordt vooruitgekeken naar het komende veiligheidsberaad en wordt een terugkoppeling gegeven over het afgelopen veiligheidsberaad.

¹ <https://crisis.nl/veelgestelde-vragen/wat-betekent-grip>

² <https://www.ifv.nl/kennisplein/ghor-grootschalige-infectieziektebestrijding/publicaties/wat-betekent-een-a-ziekte-voor-veiligheidsregios>

Op tactisch/operationeel niveau wordt er samengewerkt en afstemming gepleegd in het kernteam COVID. In dit kernteam, ook wel *pre-ROT* genoemd, hebben alle 'kolommen' zitting en vaardigen hiervoor een vertegenwoordiger af. Iedere kolom is verantwoordelijk voor de eigen doorgeleiding naar de achterban. In het kernteam wordt vooral gekeken naar huidige en toekomstige ontwikkelingen en wat dit voor effecten heeft op bijvoorbeeld de gemeente, politie, GGD etc.

In het kader van de COVID-19 crisis is ervoor gekozen om het veiligheidsberaad aan te laten sluiten op de nationale crisisstructuur, waarbij de voorzitter veiligheidsberaad onderdeel uitmaakt van de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb), zodat de afstemming tussen het rijk en veiligheidsregio's is georganiseerd. Het veiligheidsberaad heeft in de periode november 2021 tot aan begin maart 2022 nagenoeg wekelijks overleg gevoerd over de ontwikkelingen met betrekking tot COVID-19. Van belang om te vermelden is, dat er voor de hele periode van 1 oktober 2021 tot 1 mei 2022 sprake was van een landelijke aanpak met landelijk bepaalde maatregelen.

Overzicht gebeurtenissen

In deze notitie wordt teruggeblikt op de volgende vier perioden:

1. Herinvoering maatregelen (2 november 2021 – 19 december 2021)
2. Lockdown (19 december 2021 – 15 januari 2022)
3. Versoepeling maatregelen vanuit de lockdown (15 januari 2022 – 15 februari 2022)
4. Openen samenleving, loslaten maatregelen en testen (15 februari 2022 tot 1 mei 2022)

Periode 1: Herinvoering landelijk maatregelen (2 november 2021 - 19 december 2021)

Landelijke ontwikkelingen

Nadat bijna alle deuren eind september/oktober 2021 geopend, is het aantal besmettingen in Nederland vanaf oktober sneller gestegen dan voorzien. Een eerder aangekondigd weegmoment, medio november, is naar voren gehaald. De aantallen zijn hoog, maar door de hoge vaccinatiegraad is het nog te overzien. Het kabinet ziet zich genoodzaakt om op 2 november 2021 aanvullend op de basisregels toch weer extra maatregelen te nemen. Er komen weer meer adviezen en het Corona Toegangsbewijs (CTB) wordt breder ingezet. Ook de bredere inzet van de mondkapjesverplichting doet zijn intrede weer en de 1,5 meter maatregel wordt weer ingezet. De extra maatregelen hebben met name betrekking op de horeca en de cultuur en evenementenbranche. In de maand november komen er verschillende weegmomenten en nemen de maatregelen toe (winkels eerder dicht, sport, scholen) aangezien de toename van het aantal besmettingen niet stopt. Dit geeft een hoge druk op de ziekenhuizen. Ook wordt ingezet op de boosterprik voor ouderen. Hier volgt een campagne op. De maatregelen en de booster zijn nodig om de nieuwe golf te kunnen opvangen.

Op 14 december 2021 wordt aangekondigd dat de maatregelen worden verlengd tot 14 januari 2022. De cijfers zijn stabiel, maar de druk is nog hoog. Daarnaast verspreidt de omrikomvariant zich steeds meer. Ook wordt het moeilijke besluit genomen om de scholen eerder te sluiten. De kerstvakantie wordt een week vervroegd om zo contact te verminderen.

Algemene tendens in het land is dat er meer tegenstellingen zijn tussen groepen zoals gevaccineerden en niet gevaccineerden en het onbegrip dat er weer maatregelen volgen ondanks dat er veel mensen zijn gevaccineerd. Hierbij speelt ook de 3G-discussie een rol en het gebrek aan korte- en langetermijn perspectief.

Regionale situatie en gebeurtenissen

De landelijke situatie heeft regionaal met name gevolgen voor de horeca en evenementenorganisatie, maar later ook winkels die eerder moeten sluiten. Dit vraagt ook weer meer van het houden van toezicht en handhaving. In deze maanden worden de bestuurlijke afstemmingsoverleggen weer frequenter en wordt er een ondersteunende staf opgeschaald om de bestuurlijke overleggen te faciliteren. Ook komt het zogenoemde 'kernteam Covid' weer samen, waar alle disciplines (GHOR, brandweer, politie, bevolkingszorg) in de veiligheidsregio samenwerken. Daarnaast worden de regionale overleggen van de Ambtenaren Rampenbestrijding weer opgestart om zo de burgemeesters te kunnen adviseren en de maatregelen door te vertalen naar lokaal niveau.

Zorgcontinuïteit

In deze periode is er weer een toename in ziekenhuisopnames zichtbaar. De druk op de ziekenhuizen neemt toe en er wordt aan scenario's gewerkt waarbij er rekening wordt gehouden met crisisfase 3 (code zwart) voor de gezondheidszorg. Ook wordt er een handelingskader gemaakt voor zorginstellingen omtrent veiligheid. Dit is nodig aangezien de bejegening van het zorgpersoneel minder vriendelijk wordt als er besluiten worden genomen om reguliere behandelingen opnieuw uit te stellen.

Daarnaast is er een enorme vraag naar testcapaciteit (13.000 testen per week). Er worden dan ook extra teststraten geoperationaliseerd. Het Regionaal Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding geeft aan dat het passen en meten is om de patiënten goede zorg te geven. Onze regio vangt ook patiënten uit andere delen van het land op.

Periode 2: Lockdown (19 december 2021 – 15 januari 2022)

Landelijke ontwikkelingen

Ondanks dat de piek van de deltavariant achter ons lijkt te liggen, grijpt het kabinet toch in. 'Er komt een klap met de hamer'. De zorg omtrent de omikron variant is groot. Tegelijkertijd blijft de bezetting in de ziekenhuizen hoog en de druk op de huisartsen, thuiszorg en de verpleegzorg ook.. Het aandeel omikron is nog klein, maar zal snel versnellen. Tussen kerst en de jaarwisseling zal de omikron variant dominant zijn. In de persconferentie van 18 december 2021 wordt dan ook aangekondigd dat Nederland in lockdown gaat.

Er is nog niet veel bekend over de variant, alleen dat hij zich heel snel verspreidt. 'Hoe ziek we worden van de omikron variant is nog onduidelijk. Deze variant verspreidt zich niet alleen onder ouderen, maar ook onder jongeren. Daarom is nog niet duidelijk hoe het ziekteverloop van deze variant is. De mogelijkheid bestaat dat de aantallen met deze variant de aantallen van de eerste golf overstijgen.' En dat zou betekenen; overvolle ic-bedden en ziekenhuizen. Om dit te voorkomen meent het kabinet dat er extra maatregelen "lockdown" nodig zijn. Hierdoor wordt er tijd gekocht om ons beter voor te bereiden, voor de booster en het ontlasten van de zorg.

De nieuwe maatregelen

De basismaatregelen blijven: blijf zoveel mogelijk thuis en vermijd drukte en houd overal 1,5 meter afstand. Werk thuis tenzij het niet anders kan. Daarbij komt onder andere:

- Ontvang thuis niet meer dan 2 personen per dag. Met uitzondering van kerstavond, Eerste en Tweede Kerstdag en tijdens de jaarwisseling. Dan geldt maximaal 4 personen vanaf 13 jaar per dag.
- Alle horeca is gesloten. Bestellen en afhalen is mogelijk.
- Alle niet-essentiële winkels zijn gesloten. Bestellen, afhalen en retourneren is mogelijk.

- Essentiële winkels, zoals supermarkten, opticiens, dierenwinkels, apotheken en drogisterijen zijn open tot 20.00 uur. Hier geldt een mondkapjesplicht en een maximum van 1 bezoeker per 5m2 meter.
- Weekmarkten gaan door. Kerstmarkten zijn niet toegestaan.
- Alle niet-medische contactberoepen, zoals kappers en schoonheidsspecialisten zijn dicht.
- Bioscopen, musea, theaters en concertzalen zijn gesloten. Dat geldt ook voor dieren- en pretparken.
- Er geldt een evenementverbod. Er zijn geen evenementen mogelijk.
- Het onderwijs en de buitenschoolse opvang zijn fysiek gesloten tot en met in ieder geval 9 januari 2022. Er zijn enkele uitzonderingen. Op 3 januari 2022 besluit het kabinet over het onderwijs vanaf 10 januari.
- De BSO is gesloten, alleen open voor noodopvang voor ouders met essentiële beroepen.
- Alle binnensport locaties waaronder sportscholen, zijn dicht (zwemlessen voor diploma's uitgezonderd).
- Buitensportlocaties blijven tussen 05.00 uur en 17.00 uur geopend voor alle leeftijden.

Regionale situatie en gebeurtenissen

In de bestuurlijk afstemmingsoverleggen wordt in deze periode vaak stilgestaan bij onderwerpen zoals handhaving en maatschappelijk draagvlak. De rek is er bij veel mensen uit en handhavers ervaren steeds meer agressie. De maatregelen zijn steeds minder goed uit te leggen, ook voor de bestuurders. Het ontbreken van middel- en lange termijnperspectief vanuit het kabinet helpen hier ook niet bij. In deze periode zijn er net als eind november veel overleggen van het veiligheidsberaad. Dit vindt wekelijks en soms meerdere keren in de week plaats. Vanuit de afstemmingsoverleggen worden de bezorgdheden meegenomen via de voorzitter naar het veiligheidsberaad. Het betreft hier veelal thema's zoals duidelijke communicatie, gelden voor toezicht en handhaving, aandacht voor steunpakketten en het bieden van perspectief. Inmiddels wordt er niet alleen over de maatregelen vergadert in het veiligheidsberaad, maar zijn er ook themabijeenkomsten waarbij meer naar de duiding van de maatschappelijke gevolgen wordt gekeken en hoe we hiermee om moeten gaan, nu en in de toekomst.

In de regio zien we steeds meer demonstraties, zowel met grote bijeenkomsten of winkeliers of culturele instellingen, die ludieke acties verzinnen om toch 'open' te kunnen. Hierbij wordt op gepaste wijze toezicht gehouden door de burgemeesters. Daarnaast is er veel inzet en voorbereiding voor de jaarwisseling en het handhaven van het vuurwerkverbod en de coronamaatregelen. Zowel bij de boa's als bij de politie is de capaciteit beperkt. Over het algemeen is de jaarwisseling goed verlopen.

Zorgcontinuïteit

De druk op de zorgcontinuïteit blijft hoog. Daarnaast is er een grote uitdaging om de booster campagne uit te voeren. Dit is een mega operatie en moet snel. Ook wordt er gewerkt met continuïteitsplannen. De roosterproblematiek in de zorg duurt onverminderd voort. Daarnaast is er een hoog ziekteverzuim. Door de goede samenwerking van zorginstellingen en de hulp van onder andere defensie, kan de situatie worden gemanaged.

Periode 3: Versoepeling maatregelen vanuit de lockdown (14 januari 2022 – 15 februari 2022)

Landelijke ontwikkelingen

Op 14 januari is er een persconferentie van het nieuwe kabinet. Het aantal besmettingen is nog steeds hoog en er is weinig ruimte voor versoepelingen. Het onderwijs, sport en winkels krijgen iets meer ruimte. Het is een weloverwogen risico. Wel wordt aangegeven dat er gewerkt wordt aan een langere termijnvisie. De druk om versoepelingen neemt toe, zowel vanuit de samenleving maar ook vanuit de bestuurders. De maatregelen zijn steeds minder te handhaven en uit te leggen.

Op 25 januari licht premier Rutte toe dat in overleg met het OMT weloverwogen besloten is het risico te nemen om de maatschappij verder te openen. Vanaf woensdag 26 januari 2022 05.00 uur, gaat bijna alles open, maar wel onder voorwaarden. Met burgemeesters en andere partijen is intensief gesproken over naleving, controle en handhaving. Alleen zo kan Nederland open blijven.

Minister van Volksgezondheid Ernst Kuipers geeft aan dat er is gekozen voor versoepelingen, ook al is het aantal besmettingen fors gestegen en is de verwachting dat de aantallen blijven doorstijgen. Er gaat weer veel meer open, maar tegelijk waarschuwt hij dat dat soms niet mogelijk zal zijn, wanneer veel personeel uitvalt vanwege corona besmettingen. Gelukkig lijkt de omikron-variant wel voor minder ernstige ziekte te zorgen en daarmee vooralsnog minder ziekenhuisopnames. Het ziekteverzuim is echter in alle sectoren fors toegenomen, ook in de zorg. Met de nieuwe versoepelingen wordt daarom wel een risico genomen. Om de continuïteit van de parate diensten te monitoren en is er zowel landelijk als regionaal een portaal ontwikkeld om de situatie van de hulpverleningsdiensten en crisisfunctionarissen wekelijks te meten en indien nodig in te grijpen. In deze periode was het met diverse aanpassingen per kolom nog goed te managen.

Minister Kuipers benadrukt dat de maatregelen zoals de 1,5 meter regel en vaccinaties, ervoor kunnen zorgen dat de maatschappij zoveel als mogelijk open kan blijven. Door vaccinatie en zeker na een boostervaccinatie komen er veel minder mensen in het ziekenhuis terecht.

Regionale situatie en gebeurtenissen

Met de aangekondigde versoepelingen is gehoor gegeven aan de roep uit de lokale overheid (gemeenten, maar ook gedeputeerde staten) door het kabinet om op een verantwoorde manier meer ruimte te geven voor versoepelingen en een balans te zoeken tussen de gezondheidscrisis en de maatschappelijke crisis. Zowel vanuit de Veiligheidsregio Gooi & Vechtstreek als Flevoland is een beroep gedaan op het kabinet om perspectief te bieden. Dit is gedaan via het veiligheidsberaad, maar ook middels een regionale en landelijke brief.

Zorgcontinuïteit

Conform vorige periode.

Periode 4: Openen samenleving, loslaten maatregelen en testen (15 februari 2022 tot 1 mei 2022)

Landelijke ontwikkelingen

In de persconferentie van 15 februari 2022 kondigt minister Ernst Kuipers aan dat het land weer open gaat. In de afgelopen twee jaar deden we alles om ons te beschermen tegen het virus en tegen de overbelasting van de zorg. Het is een zware tijd geweest voor zieken, nabestaanden en de mensen in de zorg, voor iedereen. Corona wierp een schaduw over onze levens. Het maakte ons eenzaam en verdeelde ons. We zitten gelukkig in een andere fase. Hoewel er meer besmettingen zijn dan ooit, stijgt het aantal ziekenhuisopnames niet. En dat is goed nieuws. De omikron-variant is minder ziekmakend, maar we zijn vooral ook beter beschermd. Doordat de vooruitzichten goed zijn, is er ook ruimte om open te gaan. Dus Nederland gaat weer open. Niet in één keer, maar stapsgewijs:

Stap 1: vanaf 15 februari 2022

- U mag weer zoveel mensen thuis ontvangen als u wilt.
- Naar het werk mag, maar als het kan nog 50 procent van de tijd thuiswerken.

Stap 2: vanaf vrijdag 18 februari 2022

- Alle (horeca)locaties mogen tot 01.00 uur open blijven.

- Het corona toegangsbewijs blijft gelden, daar waar er nu ook al om gevraagd wordt, zoals in restaurants, theaters en bij professionele sportwedstrijden.
- Eenmaal binnen is de 1,5 meter, het dragen van een mondkapje en een vaste zitplaats niet meer verplicht. Er geldt ook geen bezoekersmaximum meer.
- Op locaties met meer dan 500 mensen is een vaste zitplaats en het dragen van een mondkapje nog wel verplicht.

Stap 3: 25 februari 2022

- Vanaf dan gelden de normale openingstijden.
- Het corona toegangsbewijs vervalt.
- De 1,5 meter en het dragen van het mondkapje in winkels, horeca en in het onderwijs vervalt.
- Ook het maximaal aantal bezoekers en een vaste zitplaats in de horeca vervallen helemaal.
- Nachtclubs, discotheken, festivals en evenementen mogen weer onbeperkt open.
- Bij evenementen met meer dan 500 mensen wordt testen voor toegang (1G) verplicht.
- Het mondkapje in het openbaar vervoer blijft.

Tijdens het nieuwe weegmoment van 15 maart 2022 is gebleken dat de versoepelingen doorgezet kunnen worden en worden de eerdere regels, adviezen. Daarnaast vervalt op 23 maart de mondkapjesplicht overal en is er nergens meer een toegangsbewijs nodig in welke vorm dan ook. Op 11 april is besloten dat er geen GGD test meer nodig is bij een positieve zelftest. Op 19 april is advies om in quarantaine te gaan na contact te hebben gehad met iemand die corona heeft, vervallen.

Regionale situatie en gebeurtenissen

Nu Nederland weer open gaat, neemt de frequentie van de bestuurlijke overleggen ook af en kan er lokaal meer ruimte worden geboden. Wel blijft de regio aandacht bij het kabinet vragen voor een langere termijn visie en perspectief om zo te voorkomen dat we weer eenzelfde najaar tegemoet gaan in 2023. Hier werkt het kabinet aan en er zijn diverse onderzoeken die hiervoor gebruikt kunnen worden.

Op 9 maart 2022 is er een bestuurlijke themabijeenkomst 'toekomstverkenning naar aanleiding van COVID-19' gehouden waar bestuurders van zowel Veiligheidsregio Flevoland als Gooi & Vechtstreek en de directie van de veiligheidsregio's aan deelnamen. Doel hierbij was om te stil te staan en een eerste verkenning te doen wat voor impact een dergelijke pandemie heeft op de samenleving en hoe bestuurders hier in de toekomst mee om kunnen gaan.

De opgeschaalde crisisstructuur Covid-19 is in maart 2022 afgeschaald.

Tot slot

In dit verslag zijn begrijpelijkerwijs uitsluitend de hoofdlijnen van alle ontwikkelingen opgenomen. Mocht u meer gedetailleerde informatie willen lezen over de besluiten en maatregelen in een bepaalde periode, zie dan de informatie van de rijksoverheid op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-tijdlijn. Indien u naar aanleiding van dit verslag vragen heeft, dan kunt u terecht bij uw eigen gemeentebestuur conform de verhoudingen zoals bepaald in de Tijdelijke wet maatregelen COVID-19.